

State Regulation of the Music Industry

UDC: 351.85:338.46:78

DOI: <https://doi.org/10.15421/152440>**Kazakov Hennadii**Ph.D., <https://orcid.org/0000-0002-2860-9892>, gkazakov2505@ukr.net*High School of Public Governance (Kyiv, Ukraine)*

Abstract

Relevance. The full-scale invasion, paradoxically enough, became the driving force behind the development of the Ukrainian music industry. The rejection of the majority of Ukrainians from Russian content and the lack of tours by foreign artists gave impetus to Ukrainian performers. At the same time, representatives of the music industry have not yet been allocated by the state to a separate category and need state regulation of a number of issues that will allow the Ukrainian product to go beyond the borders of its own state.

The purpose of the study – to investigate the main issues that require the intervention of the state in order to establish the effective functioning of the music industry, to transfer the problem of its development and support to the state sector.

Research results. It is noted that the Ukrainian music industry in Ukraine today is in its infancy, because for a long time it was focused on the music sector of the aggressor country. It was found that the sphere is developing quite dynamically, but it is oriented towards the old legislation, which does not take into account the changes that have taken place in recent years. The absence of a separate legal act, which would concern purely the music industry, is indicated. The main problems that need to be solved by the state are highlighted, the issues of copyright, monetization of one's own creativity and overcoming music piracy remain. Particular attention is also focused on the preparation of legislation that would regulate the use of AI in the music industry. It was emphasized that the state should ensure the export of Ukrainian musical products, their demonstration to the world by supporting participation in international competitions, festivals, etc.

Conclusions. In order to solve the problems identified in the article, the author proposed to the government, with the support of industry representatives: to prepare a number of normative legal acts that would regulate the sphere; organize a special state body that would focus on the music industry itself and its support; ensure the creation of support mechanisms for young artists; create separate state funds and grant programs that would focus on supporting representatives of the music sector, rebuilding concert venues (especially in small settlements), etc.

Keywords: state regulation, state support, music industry, music industry reforms, copyright, royalty, label

Державне регулювання музичної індустрії

Казаків Геннадій*Вища школа публічного управління (Київ, Україна)*

Анотація

Актуальність. Повномасштабне вторгнення, як не парадоксально, стало рушієм розвитку української музичної індустрії. Відмова більшості українців від російського контенту та відсутність гастролів іноземних артистів дали поштовх українським виконавцям. Водночас, представники музичної індустрії досі не виділені державою в окрему категорію та потребують державного врегулювання низки питань, які дозволять українському продукту вийти поза межі власної держави.

Мета – дослідити основні питання, які потребують втручання держави, задля налагодження ефективного функціонування музичної індустрії, винесення проблеми її розвитку і підтримки у державний сектор.

Результати дослідження. Зазначено, що українська музична індустрія в Україні сьогодні знаходиться в генезі, адже тривалий час була орієнтована на музичний сектор країни агресора. Виявлено, що сфера розвивається досить динамічно, проте орієнтується на старе законодавство, яке не враховує тих змін, що відбулися за останні роки. Вказано на відсутність окремого нормативно-правового акту, який би стосувався суто музичної індустрії. Висвітлено головні проблеми, які потребують врегулювання з боку держави залишаються питання авторського права, монетизації власної творчості та подолання музичного піратства. Окрему увагу зосереджено і на підготовці законодавства, яке б регулювало використання ШІ у музичній індустрії. Наголошено, що з боку держави має бути здійснено забезпечення експорту української музичної продукції, її демонстрації світу за рахунок підтримки участі в міжнародних конкурсах, фестивалях тощо.

Висновки. З метою вирішення означених у статті проблем автором запропоновано уряду за підтримки представників індустрії: здійснити підготовку низки нормативно-правових актів, які б регулювали сферу; створити спеціальний державний орган, який би зосередив увагу власне на музичній індустрії та його підтримці; забезпечити створення механізмів підтримки молодих артистів; створення окремих державних фондів та грантових програм, які б були зосереджені на підтримці представників музичного сектору, відбудові концертних майданчиків (особливо у невеликих населених пунктах) тощо.

Ключові слова: державне регулювання, державна підтримка, музична індустрія, реформи музичної індустрії, авторське право, роялті, лейбл

Стаття надійшла / Article arrived: 19.07.2024

Схвалено до друку / Accepted: 25.09.2024

Вступ.

Музична індустрія, серед усього масиву культурної сфери, сьогодні розвивається чи не найшвидше. При цьому, вона досі залишається поза сферою держави, залишаючи її представникам самостійно вирішувати усі проблемні питання. Саме ж питання взаємодії держави та музичної сфери вже не один рік підіймається з боку музичних компаній, проте усі спроби з боку держави налагодити ці взаємини та розробити певну державну політику в підтримку індустрії є неповноцінними та короткостроковими і досить часто через певний період усі рішення нівелюються. Зокрема, ще в грудні було оголошено про розробку законопроекту по музичній індустрії, однак більш ніж за пів року не відбулося жодних зрушень у цьому питанні. Водночас, означена галузь потребує державного втручання, врахування специфіки музичної індустрії в законодавстві та в кінцевому результаті проведення певної реформи у підтримку галузі.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Проблема державної політики у сфері музичної індустрії, взаємовідносин держави та означеного сектору є доволі малодослідженим в українських реаліях. І. Пархоменко звертає увагу більше на державний контроль музичної сфери в СРСР, порівнюючи його із сучасним станом справ в Україні (Пархоменко, 2023). Л. Обух у своїй праці поміж іншого окреслює державні установи, які здійснюють політику щодо музичної сфери, проте наведенні нею дані є дещо застаріли, а деякі з інституцій вже тривалий час розформовані (Обух, 2021). У дослідженні М. Поплавського та Ю. Трач (2022) висвітлюючи сучасні досягнення у цифровізації музичної індустрії наголошено на відсутності державної політики у цьому процесі (Поплавський & Трач, 2022). Найбільш значущим поки що є статті О. Гомілко, в якій окреслюється музична галузь, як самодостатній політичний чинник (Гомілко, 2023). Загалом же питання взаємин державного сектору та музичної індустрії на сьогодні є малодослідженим, незважаючи на потребу їх регламентування для подальшого ефективного розвитку українського музичного ринку та його просування закордон.

У запропонованій розвідці ми ставимо за мету дослідити основні питання, які потребують втручання держави, задля налагодження ефективного функціонування музичної індустрії, винесення проблеми її розвитку і підтримки у державний сектор.

Результати дослідження.

Розвиток соціальних мереж, стрімінгових платформ, через які виконавці мають змогу

зарелізити свої треки, технологій, які дозволяють робити записи пісень не на професійних студіях, як раніше, а у домашніх умовах суттєво вплинуло на український музичний ринок. Збільшилася кількість виконавців, а в результаті повномасштабного вторгнення з боку росії відбулася масова переорієнтація на україномовний сегмент. Так, якщо звернемо увагу на статистику запропоновану ресурсом NUAM за перше півріччя 2024 року, в Україні наявні 7244 активні виконавці, які у поданий період випускали нові треки. При цьому, частка україномовних пісень, складає 80,91 % (або 10269 пісень) з усього масиву треків, які мають текст (Статистичні дані музичної сцени, 2024). Водночас, незважаючи на динамічний розвиток галузі, виконавці, як власне і лейбли, вимушені власноруч вирішувати значний масив питань, які стосуються музичної індустрії, у той час як у багатьох країнах це покладено на державу.

Власне в Україні, хоча і говориться про музичну індустрію, проте немає ні офіційного законодавчого визначення поняття, ні його формулювання у науковій площині. У нашому дослідженні ми виходимо з того, що музична індустрія є складною економічною системою, що включає в себе всі етапи створення, виробництва, дистрибуції та споживання музичної продукції. Вона є складовою частиною глобальної культурної індустрії, яка взаємодіє з іншими галузями, такими як медіа, розваги, технології та інновації.

Музична індустрія включає в себе різноманітні професії та сегменти, такі як музиканти, композитори, виконавці, продюсери, звукорежисери, дистрибутори, музичні лейбли, маркетологи, юристи і технічний персонал. Вона також охоплює різні формати і жанри музики, включаючи записи альбомів, концертні виступи, онлайн-стрімінг, радіо та телебачення (Aiken, 2023).

Основні аспекти музичної індустрії включають виробництво музичних матеріалів, їх комерціалізацію, маркетинг і просування, а також правове регулювання, пов'язане з авторськими правами і ліцензуванням.

І хоча представники різних сфер музичної індустрії сплачують податки та діють у площині чинного в Україні законодавства, державного регулювання сфери наразі не існує. Музична індустрія наразі регламентується наступними Законами України: «Про культуру» від 14 грудня 2010 року (Про культуру, 2010), «Про авторське право та суміжні права» від 1 грудня 2022 року (Про авторське право, 2022), «Про гастрольні заходи» від 10 липня 2003 року (Про гастрольні заходи, 2003) та «Про ефективне управління

майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» від 15 травня 2018 року (Про ефективне управління, 2018).

Також у грудні 2023 року Міністерство культури та інформаційної політики України ініціювало розробку спеціального законопроекту, який би стосувався музичної індустрії та регулював у першу чергу наступні питання: поширення інформації про права українських авторів та механізми отримання роялті українськими авторами й артистами; затвердження нової інструкції з ведення квиткового господарства, тобто системи продажу квитків; удосконалення податкової системи в музичному бізнесі (МКПІ формує робочу групу, 2023). Проте, станом на момент написання поданої статті жодного проекту закону зареєстровано не було.

Найперше питання яке має врегулювати держава є питання авторських прав та виплат роялті. Звісно вже існують вищевказані закони але вони дають лише загальне уявлення та охоплюють усі сфери пов'язані з інтелектуальною власністю. Враховуючи що музичний продукт часто є колективним твором (автор(и) тексту, мелодії (або окремої музичної партії), зведення, виконання тощо), а також факт написання пісень на замовлення або продаж власних пісень, то законодавство має чітко окреслити кого саме вважати автором. В нинішніх умовах, авторське право реєструють переважно на повний твір, а не його частини а власником стає та особа, яка зареєструвала інтелектуальний продукт на себе. Доволі часто такими власниками взагалі стають продюсери артистів, що у результаті розриву відносин між виконавцем та продюсером призводить до скандалів та втрати права виконувати пісні (випадки Wellboy та В. Козловського як приклад). З боку держави має окремо піднятися питання авторського права на музичний твір та його складові, розглянута можливість реєстрації не повного твору, а права на його частини, що в подальшому б дозволило кожному з тих хто долучався до створення (в його інтелектуальній складовій, а не лише виконання) на певні виплати.

Держава має сприяти і питанню виплати роялті артистам. Взагалі, питання роялті та можливої участі держави у процесі їх виплат є досить складним та багатограним та потребує окремого дослідження. Тому, тут ми окреслимо лише загальні аспекти.

Власне роялті має виплачуватись за будь-яке використання авторського музичного продукту: на стрімінгових платформах, в публічному просторі, у рекламі, використанні у відео на

YouTube тощо. По факту, стабільні виплати отримують лише з офіційних стрімінгових платформ (проте прослуховування на них не є суттєвим через значний відсоток піратства в Україні). До того ж, усі ці платформи є іноземними і артист має погоджуватися повністю на їх умови. З боку держави було б доречно нормалізувати функціонування музичних стрімінгів в Україні, визначити спільно з ними певні показники успішності та розміри виплат, з урахуванням, що українська музична індустрія практично лише починає зароджуватися.

Якщо ми звернемо увагу на досвід ЄС, то вже наявні прецеденти впливу урядових структур на стрімінги. Зокрема, Європейська комісія оштрафувала Apple через скаргу Spotify щодо порушення антиконкурентних законів. Відповідно до регламенту Apple App Store, компанії, такі як Spotify, не мають можливості безпосередньо стягувати оплату з користувачів за підписки у застосунку у більшості регіонів. Користувачі змушені використовувати платіжну систему Apple App Store, яка утримує до 30% від вартості підписки.

У 2023 році, через політику Apple App Store, яка забороняє розробникам повідомляти користувачів про альтернативні варіанти оплати, Європейська комісія звинуватила Apple у порушенні принципів конкуренції на ринку стрімінгової музики. Європейська комісія висунула звинувачення проти Apple у зловживанні монопольним становищем та постановила заборонити компанії застосовувати «несправедливі умови торгівлі» (ЄС планує оштрафувати Apple, 2024).

Таким чином, держава має змогу розробити унікальну модель взаємодії артиста та музичної платформи. Головне, щоб при розробці такої моделі приймали участь три сторони: уряд України, представники музичних платформ та музиканти, які на них релізяться. І думка останніх має бути переважуючою.

Окрім того, практично не регулюється і не відслідковується використання авторських творів у іншій продукції, яку викладають з комерційною метою на таких майданчиках, як YouTube, TikTok та інших. Це може бути авторський продукт із використанням музики на фоні, так і кавери на популярних виконавців. І якщо щодо останнього українські артисти самі підтримують подане явище і на нинішньому етапі розвитку музичної індустрії не потребують виплат (на відміну від іноземних, якразив прикладом чого можемо назвати випадок із Jerry Neil), то перший випадок є доволі сумним явищем. Музичний відеоряд створює атмосферу для відео і таким чином сприяє збільшенню

його переглядів, а як результат – доходу автору відео. Артисти ж нічого не отримують від цього доходу і досить часто навіть не знають за використання власного контенту. Звісно у судовому порядку вдасться відшкодувати збитки та отримати виплату, але ефективніше б ця система діяла за наявності спеціалізованих ресурсів та організацій, які б дозволяли або в дистанційному режимі сплатити певну завчасно визначену суму за використання фрагменту твору, або відслідковували подібні порушення та допомагали артистам без доведення справ до суду. Саме держава б мала ініціювати створення таких ресурсів та органів та підтримувати їх діяльність у майбутньому.

Що стосується виплат роялті з боку радіо та телебачення, великих гіпермаркетів, то сьогодні про це практично не йде мова, якщо ти не відомий артист. Більшість артистів навпаки платять за ротацію своєї продукції. Регулювання цього питання потребує створення відповідної нормативно-правової бази, яка б визначала випадки, коли саме артист має право на виплату та обсяги цих виплат. Ефективна законодавча база сприяє захисту прав виконавців та забезпечує стабільний дохід від їхньої творчої діяльності.

Сьогодні розподіл коштів здійснюється на основі звітів користувачів, які не є обов'язковими за законом, що призводить до часткової виплати коштів без відповідних звітів. Ці кошти, що надходять без звітів, розподіляються за статистикою кількості ротацій музичних творів на радіостанціях, що не завжди є коректним. Вихід з цієї ситуації можна знайти у позитивному досвіді західних країн, де кожен музичний твір має унікальний код. При публічному використанні або сповіщенні будь-яким користувачем автоматично фіксується кількість таких використань. Це дозволяє точно враховувати кількість використань твору правовласником і враховувати це при розподілі зібраних коштів (Степаненко, 2021).

Контроль по виплатам роялті українським виконавцям у публічному просторі мають здійснювати організації колективного управління (ОКУ), функціонування яких зафіксовано у законі «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» (Про ефективне управління, 2018). При цьому, в Україні діє аж 19 ОКУ, в яких можуть реєструвати свої твори виконавці та які діють на приватних засадах. Різноманіття з одного боку ліквідує монополію, артист має право вибору, але функціонування одного ОКУ у статусі державної організації дозволило б краще регулювати використання музичних творів у публічному просторі. Певний

потенціал для цього є, адже функціонує державна організація Українське агентство з авторських та суміжних прав, але вона не має статусу органу державної влади, а є громадянської організацією, що дещо нівелює їх статус серед громадськості. За словами очільника ГО УААСП В. Харчишина «Нині УААСП управляє правами на 80-85% українського репертуару» (Карманська, 2023).

Водночас, можливо потенціал таких організацій зріс би за наявності онлайн-ресурсів, де могли б надавати докази порушення авторського права у певних закладах та надання працівникам державного ОКУ статусу держслужбовця, який має право виписувати штрафи за нелегальне користування музичними творами.

Справедливе відшкодування за використання музики на різних платформах є складним завданням, що вимагає системного підходу з боку держави. Держава повинна встановлювати правила ліцензування, які враховують інтереси як правовласників, так і користувачів музики. Це включає визначення ставок роялті, що сплачуються за використання музичних творів на різних платформах, таких як стрімінгові сервіси, радіостанції, телевізійні канали та інтернет-платформи.

Важливою функцією держави є забезпечення контролю та моніторингу за дотриманням ліцензійних умов, що може включати створення спеціальних органів або підрозділів, які здійснюють перевірки і аудит діяльності платформ щодо виплати роялті та використання музичних творів. Держава може також сприяти впровадженню та розвитку технологічних рішень, що забезпечують автоматичний збір і розподіл роялті, зокрема, використання блокчейн-технологій, смарт-контрактів та інших інновацій, які забезпечують прозорість і ефективність процесу виплат. Крім того, держава має забезпечувати інформування та навчання молодих музикантів і композиторів щодо їхніх прав та механізмів їх захисту через освітні програми, семінари, конференції та інформаційні кампанії.

Вагоме місце посідає антимонопольне законодавство. З одного боку, в Україні немає заборони на відкриття нових лейблів, менеджменту та продюсерських компаній. З іншого боку, деякі великі компанії в музичній індустрії наразі збільшують свій вплив та починають практично диктувати «що буде популярним», керують музичним ринком. Звісно в Україні є закони «Про захист від недобросовісної конкуренції» (1996) та «Про захист економічної конкуренції» (2001), діє Антимонопольний комітет, але враховуючи

специфіку музичного ринку, доречно створення законів, які б стосувалися виключного його (або принаймні галузі культури).

Держава повинна застосовувати комплексні заходи для контролю та регулювання концентрації ринку:

1) Регуляторні механізми контролю концентрації ринку:

– оцінка концентрації ринку. Для контролю концентрації ринку держава повинна мати ефективні механізми оцінки та моніторингу рівня концентрації. Це включає аналіз ринкової частки компаній, оцінку потенційних злиттів і поглинань, а також визначення впливу таких змін на конкуренцію. Антимонопольні органи повинні мати доступ до актуальних даних та статистики для проведення ґрунтовних досліджень і оцінок;

– регулювання злиттів і поглинань. Держава повинна встановлювати чіткі правила та процедури для розгляду таких угод злиттів і поглинань, включаючи аналіз їхнього впливу на конкуренцію. Антимонопольні органи повинні мати повноваження блокувати або накладати умови на угоди, які можуть призвести до надмірної концентрації ринку;

– розподіл ринкової влади. Для запобігання домінуванню великих лейблів або платформ держава може застосовувати політику розподілу ринкової влади. Мають реалізовуватися заходи щодо стимулювання конкуренції, такі як підтримка малих і середніх підприємств, сприяння розвитку незалежних лейблів та платформ, а також зменшення бар'єрів для входу на ринок.

2) Підтримка справедливої конкуренції:

– забезпечення доступу до ринку. Держава повинна створювати умови для рівного доступу до ринку для всіх учасників, незалежно від їхнього розміру та фінансових можливостей, що може включати встановлення регуляторних вимог щодо прозорості та недискримінації в умовах ліцензування, розподілу контенту та доступу до інфраструктури;

– контроль за антиконкурентною поведінкою. Антимонопольні органи повинні мати повноваження для виявлення та припинення антиконкурентної поведінки, такої як змова, картельні угоди, зловживання домінуючим становищем та інші форми недобросовісної конкуренції;

– підтримка інновацій та розвитку. Держава повинна створювати умови для стимулювання інновацій та розвитку в музичній індустрії. Зокрема запроваджувати фінансову підтримку для досліджень і розробок, сприяння співпраці між різними учасниками ринку, а також створення

сприятливого середовища для впровадження нових технологій та бізнес-моделей.

3) Міжнародне співробітництво:

– гармонізація антимонопольного законодавства. У зв'язку з глобалізацією музичної індустрії важливим є міжнародне співробітництво у сфері антимонопольного регулювання;

– співпраця у розслідуваннях. Для ефективного контролю за концентрацією ринку необхідна співпраця між антимонопольними органами різних країн у розслідуванні транскордонних угод та антиконкурентної поведінки.

Окремо згадаємо питання освіти. Зокрема з боку держави має бути збільшено державне замовлення на спеціальності, необхідні музичній індустрії. І мова йде не лише про самих музикантів, але і менеджмент, піарники, стилісти, режисери, декоратори тощо. До того ж, підтримуючи музичну освіту з початковорі ланки, держава закладає не лише у розвиток самої індустрії, але й у формування свідомого громадянина своєї країни.

Також варто розпочати підвищення кваліфікації публічних службовців для роботи з представниками музичної індустрії та підтримки їх діяльності, проте наразі ми не можемо конкретизувати це питання, адже автором статті воно лише розробляється.

Ще одна проблема, яка потребує регулювання з боку держави є питання використання штучного інтелекту (далі – ШІ) у створенні пісень. Зараз існує багато ресурсів на базі ШІ, які дають змогу створити пісню або ж переробити існуючу. На даному етапі можливості ШІ цікаві для самих музикантів, але в перспективі їх розвиток може позбавити доходу авторів, які і без того в Україні отримують небагато. В ЄС вже підняли це питання і введені певні обмеження на використання ШІ у творчій сфері, про що ми детальніше звернемо увагу в іншій статті. Також у договорі акторів та сценаристів, який підписали у 2023 році в Голлівуді, було погоджено обмеження використання ШІ у створенні кіно. В Україні має бути створений власний закон по ШІ, окремий розділ якого має бути присвячено або музичній індустрії, або творчій діяльності загалом. Цей закон має підтримати авторів і не дати особам, що купують продукцію диктувати свої умови за рахунок змоги заміни живої людини алгоритмом.

Крім того в технічній сфері, держава повинна створювати умови для підтримки і розвитку незалежних музичних платформ та сервісів, які можуть конкурувати з великими гравцями ринку. Зокрема здійснювати підтримку стартапів у музичній індустрії, стимулювання інноваційних проєктів та створення сприятливих умов для

розвитку малого і середнього бізнесу у цифровій сфері.

Незважаючи на значний розвиток індустрії, більшість молодих артистів хоча і популярні на стрімінгових платформах, проте не мають значного поширення, адже медійні ресурси (радіо, телебачення) надають перевагу популярним «форматним» співакам, яких з року в рік просувають у маси. Потрапити маловідомим артистам без солідного капіталовкладення у медіа простір практично неможливо. Особливо це стосується артистів, які роблять свої перші релізи поза лейблами. З огляду на цей дисбаланс, держава може впровадити певні регуляторні заходи для підтримки молодих виконавців. Зокрема, доцільно розглянути можливість запровадження квот для молодих артистів у ротаціях на радіо та телебаченні. Подібні заходи можуть забезпечити більш рівномірний доступ до медіа-ресурсів та сприяти розвитку нових талантів.

Варто звернути увагу на досвід законопроекту №3822-Д від 2016 року, який прийнято за основу і в цілому Верховною Радою України, що запровадив квоти на українськомовний контент на радіо та телебаченні. Введення квот дозволило значно збільшити частку українськомовних пісень в ефірах радіостанцій, що сприяло розвитку національної музичної культури (Бондаренко, 2020). Аналогічні заходи можна застосувати для підтримки молодих артистів, встановивши мінімальні квоти для нових виконавців у медіа-ротаціях. Це сприятиме створенню більш збалансованого медіа-простору, де нові імена матимуть можливість бути почутими та знайти свою аудиторію без необхідності великих фінансових затрат.

Одним із питань, яким мала б опікуватися держава є просування українського музичного продукту на експорт, що допомогло б не лише зростанню популярності українських артистів закордоном та репрезентації України у медіа просторі іноземних держав, але й сприяла збільшенню надходжень у бюджет країни від музичного ринку, а також за рахунок українських артистів доносити у світ актуальні меседжі, зокрема в реаліях сьогодення таким посланням є боротьба із російським загарбником.

По суті, єдиним питанням із просування української музики закордон наразі є лише участь країни у Євробаченні. Так, конкурсом опікується акціонерне товариство «Національна суспільна телерадіокомпанія України», яке є мовником – членом Європейської мовної спілки та яка є акційним товариством, 100 % акцій якого належать державі. Таким чином, головним джерелом фінансування участі країни

у Євробаченні (в першу чергу національного відбору) є Державний бюджет. Окрім того, з боку держави в такому випадку відбувається і ухвалення рішення щодо того, чи прийматиме країна участь у Євробаченні (АТ «НСТУ», 2023). Що стосується інших питань, зокрема музичних колаборацій (творчих та управлінських), участі у фестивалях, отримання коштів від закордонних спілок, то все це покладається на самих артистів або їх менеджмент.

На наш погляд держава має приділити більшу увагу просуванню української музичної продукції закордон. По-перше, укладення договорів з урядами інших держав про квоту українських артистів на іноземних фестивалях (принаймні тих, до організації та фінансування яких залучені їх державні структури) дало б змогу українському артисту бути почутим закордоном, отримати нового слухача.

Фінансова підтримка, яка б надавалася у вигляді грантів, субсидій (що вже реалізується у сфері кінематографу) або програм культурного фінансування, спрямованих на підтримку музикантів, композиторів і музичних колективів, які здійснюють активну зовнішню промоцію української музики, суттєво покращила б ситуацію. Такі виплати могли б видаватися для фінансування концертних турів, участі у міжнародних музичних виставках та фестивалях, а також просування на зарубіжних музичних платформах та сервісах для цифрового стрімінгу.

Також з боку держави має відбутися підтримка творчих ініціатив, які включали б сприяння міжнародній участі українських музикантів у професійних музичних конкурсах, резиденціях і майстер-класах, організацію міжнародних музичних конференцій та семінарів, що сприяють обміну досвідом і підвищенню професіоналізму.

Що стосується питань менеджменту, то з боку держави могла б бути здійснена співпраця з закордонними спілками, які піклуються питаннями дотримання авторського права. Це б у результаті дозволило українським виконавцям безперешкодно отримувати роялті за використання їх продукту закордоном. Водночас, відбулося б зменшення нелегального використання іноземної музики в Україні, адже скандали навколо музичного піратства зменшують міжнародний престиж нашої держави.

Останньою сферою з тих, які потребують державного втручання, на яку хотіли б ми звернути увагу у запропонованій розвідці є сфера інфраструктури, до якої можемо віднести: студії звукозапису, музичні хаби, концертні майданчики, інші інфраструктурні

об'єкти, які необхідні для розвитку музичної індустрії. Наразі функціонування практично всіх подібних об'єктів знаходиться під опікою приватного капіталу. Об'єкти, які знаходяться у державній або комунальній власності поступово занепадають, їх приміщення вимушені здаватися в оренду для барів, магазинів тощо. Особливо складна ситуація в невеликих населених пунктах, де концерти зірок української сцени відбуваються вкрай рідко.

Держава може ініціювати створення та впровадження національних стандартів для студій запису, концертних залів та інших музичних інфраструктур. Такі стандарти повинні охоплювати кілька ключових аспектів. Перш за все, акустичні властивості приміщень мають бути регламентовані, щоб забезпечити оптимальні умови для запису та відтворення звуку. Це включає параметри звукопоглинання, звукоізоляції та контролю реверберації, які можуть бути визначені за допомогою міжнародних акустичних стандартів та адаптовані до національних умов.

Також важливо регламентувати технічне оснащення студій запису та концертних залів. Це може включати мінімальні вимоги до аудіообладнання, мікрофонів, аудіоінтерфейсів, а також програмного забезпечення для звукозапису та обробки звуку. Стандарти повинні забезпечувати використання сучасних технологій та інноваційних рішень, що відповідають професійним вимогам індустрії.

Окрім технічних аспектів, стандарти мають охоплювати питання безпеки та комфорту. Тобто дотримання усіх вимог до пожежної безпеки, наявність та інформування про шляхи евакуації, дотримання норм щодо вентиляції та кондиціонування повітря, освітлення та ергономіки робочих місць. Дотримання цих стандартів забезпечить безпечні та комфортні умови як для працівників студій та музикантів, так і для глядачів у концертних залах.

Держава може сприяти розвитку освітніх програм для підготовки кваліфікованих фахівців у галузі звукорежисури, інженерії, менеджменту та інших спеціальностей, необхідних для функціонування музичної індустрії. Це може включати підтримку університетів, коледжів та спеціалізованих курсів. Важливо забезпечити актуальність та відповідність навчальних програм сучасним вимогам індустрії, що включає постійне оновлення навчальних планів, впровадження новітніх технологій та методик навчання.

З боку державних установ має здійснюватися організація стажувань та практик для студентів у провідних студіях запису та концертних

залах, що дозволить майбутнім фахівцям отримати практичний досвід та ознайомитися з реальними умовами роботи. Крім того, важливо підтримувати програми підвищення кваліфікації для вже працюючих фахівців (особливо закордоном), що дозволить їм постійно оновлювати свої знання та навички відповідно до розвитку технологій та індустрії в цілому.

Як результат, особам, які хочуть навчитися вищеозначеним навичкам, доведеться менше займатися самоосвітою та опануванням усіх процесів самотужки, що притаманно сучасному стану.

Щодо діяльності комунальних концертних залів, то хоча вони мають бути прерогативою місцевої влади, з боку держави мають вживатися заходи, на кшталт пільг чи субсидій артистам за оренду приміщення, створення окремого державного фонду з відбудови концертних майданчиків чи грантів на побудову нових через мережу Prozogo. На наш погляд, це сприятиме не лише розвитку сіл та малих містечок, але й поширенню української музики серед мас.

Для розвитку музичної індустрії необхідно також забезпечити високі стандарти для репетиційних баз, музичних шкіл та інших об'єктів. Зокрема, слід забезпечити їх доступність і зручність розташування, щоб репетиційні бази та інші об'єкти були зручними у доступі для музикантів та технічного персоналу; технічне оснащення та обладнання, необхідне для репетицій, включаючи музичні інструменти, звукопідсилювальні системи та інші технічні засоби; підтримку та обслуговування, що забезпечує регулярне обслуговування обладнання та підтримку належного стану приміщень. Створення відповідних державних студій, використання яких буде безкоштовним або за помірною сумою дозволить розвиватися молодим артистам, які роблять записи вдома на недорогий мікрофон, покращать якість їх треків залитих у мережу. До того ж працівники таких студій допомогатимуть у мастерингу, зведенні треків, викладу їх на стрімінги, що допоможе початківцям уникнути багатьох проблем.

Висновки.

Таким чином, перед державою наразі, як одне з завдань стоїть належне регулювання музичної індустрії, її офіційне визнання в Україні та всебічна підтримка. Водночас, побудовані взаємини мають бути такими, що задовольнятимуть інтереси обох сторін новостворених взаємин, а не будуть вигідними лише певному прошарку учасників цих відносин.

Ключовою передумовою успішної державної підтримки є розробка та впровадження відповідної нормативно-правової бази,

яка б забезпечувала правову захищеність представників музичної індустрії, зокрема в питаннях авторських прав та виплат роялті. Адже представники музичної індустрії фактично не захищені в поданому питанні, яке регулюється приватними контрактами та обмеженими повноваженнями існуючих ОКУ. Відсутність чіткої законодавчої бази не лише обмежує можливості для захисту прав митців, але й стримує розвиток індустрії загалом. Водночас, взаємини держави та музичної індустрії не повинні обмежуватися виключно питаннями авторських прав і роялті. Вони мають охоплювати широкий спектр напрямів, включаючи розвиток музичних технологій, підтримку інноваційних проєктів, популяризацію української музики як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Важливим аспектом є також підвищення рівня музичної освіти та професійної підготовки кадрів, що забезпечить сталий розвиток індустрії в довгостроковій перспективі.

На нашу думку, тільки за умови взаємодії та підтримки з боку держави, музична індустрія України зможе повноцінно реалізувати свій потенціал, стати конкурентоспроможною на міжнародній арені та відігравати важливу роль у зміцненні національної ідентичності та культурної спадщини країни.

Запропоновані у статті матеріали не вичерпують усі аспекти, які потребують державної підтримки та врегулювання. Ми здійснили поверхневий огляд проблем. В подальших розвідках плануємо більш детальніше їх вивчити.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

АТ «НСТУ». (2023). Відновлено з <http://surl.li/wwhshp>

Бондаренко, О. (2020). *Паралельні реальності. Чому в тоні радіо українські артисти, а в інтернеті – російські*. Відновлено з <http://surl.li/lzrcla>

Гомілко, О. (2023). Зв'язок політики та музики: музика та цінність свободи. *Трибуна*, 1, 14-19

ЄС планує оштрафувати Apple на 500 мільйонів євро через скаргу Spotify. (2024). Відновлено з <https://www.village.com.ua/village/business/news/347913-es-planue-oshtrafuvati-apple-na-500-milyoniv-evro-cherez-skargu-spotify>

Карманська, Ю. (2023). *«Шоу є, бізнесу небагато». В українських музикантів нова надія – отримувати сотні мільйонів гривень роялті від радіо та ТБ. Виявляється, це дикий ринок із запутаними правилами*. Відновлено з <https://forbes.ua/money/shou-e-biznesu-nebagato-v-muzichniy-industrii-vkotre-probuyut-navestilad-iz-viplatoyu-royalty-skilli-otrimuvatimut-avtori-15082023-15388>

МКІП формує робочу групу з розроблення закону про музичну індустрію. (2023). Відновлено з <https://sud.ua/uk/news/ukraine/287800-mkip-formiruet-rabochuyu-gruppu-po-razrobotke-zakona-o-muzykalnoy-industrii>

Обух, Л. (2021). *Менеджмент академічної музики в соціокультурному просторі України (кінець ХХ – початок ХХІ століть)*. (Монографія). Івано-Франківськ: Симфонія форте.

Пархоменко, І. (2023). Функціонування музичної індустрії в сучасній Україні: від концерту до одиниці авторського права. *Вісник: Українські культурологічні студії*, 12(1), 88-93.

Поплавський, М. М., & Трач, Ю. В. (2022). Цифровізація музичної індустрії: тенденції і перспективи. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва: науковий журнал*, 2, 30-39.

Про авторське право і суміжні права. № 2811-ІХ. (2022). *Закон України*. (зі змінами). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

Про гастрольні заходи в Україні. № 1115-ІV. (2003). *Закон України*. (зі змінами). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-15#Text>

Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав. № 2415-VІІІ. (2018). *Закон України*. (зі змінами). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>

Про захист від недобросовісної конкуренції. № 236/96-ВР. (1996). *Закон України*. (зі змінами). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-vr#Text>

Про захист економічної конкуренції. № 2210-ІІІ. (2001). *Закон України*. (зі змінами). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>

Про культуру. № 2778-VІ. (2010). *Закон України*. (зі змінами). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>

Статистичні дані музичної сцени України 2024 року. (2024). Відновлено з <https://www.nuam.club/stat>

Степаненко, Г. (2021). *Музична індустрія України і конфлікт інтересів, який її руйнує*. Відновлено з <https://blog.liga.net/user/hstepanenko/article/41063>

Aiken, S. (2023). *Music Industry Definition, Jobs & Evolution*. Retrieved from <https://study.com/academy/lesson/what-is-the-music-industry-definition-facts.html>

REFERENCES

- Aiken, S. (2023). *Music Industry Definition, Jobs & Evolution*. Retrieved from <https://study.com/academy/lesson/what-is-the-music-industry-definition-facts.html>
- AT "NSTU". (2023). Retrieved from <http://surl.li/wwhshp>
- Bondarenko, O. (2020). *Parallel realities. Why are Ukrainian artists in the top of the radio, and Russian artists on the Internet*. Retrieved from <http://surl.li/lzrc1a>
- EU plans to fine Apple 500 million euros due to Spotify's complaint. (2024). Retrieved from <https://www.village.com.ua/village/business/news/347913-es-planue-oshtarafuvati-apple-na-500-milyoniv-evro-cherez-skargu-spotify>
- Homilko, O. (2023). The connection between politics and music: music and the value of freedom. *Tribuna*, 1, 14-19
- Karmanska, Yu. (2023). "There is a show, there is not much business." *Ukrainian musicians have a new hope – to receive hundreds of millions of hryvnias in royalties from radio and TV. It turns out that this is a wild market with confusing rules*. Retrieved from <https://forbes.ua/money/shou-e-biznesu-nebagato-v-muzichniy-industrii-vkotre-probuyut-navesti-lad-iz-viplatoyu-royalti-skilki-otrimuvatimut-avtori-15082023-15388>
- MKIP forms a working group to develop a law on the music industry. (2023). Retrieved from <https://sud.ua/uk/news/ukraine/287800-mkip-formiruet-rabochuyu-gruppu-po-razrabotke-zakona-o-muzykalnoy-industrii>
- Obukh, L. (2021). *Management of academic music in the socio-cultural space of Ukraine (late 20th – early 21st centuries)*. (Monograph). Ivano-Frankivsk: Symphony forte.
- On Copyright and Related Rights. No. 2811-IX. (2022). *Law of Ukraine*. (as amended). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
- On culture. No. 2778-VI. (2010). *Law of Ukraine*. (as amended). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
- On effective management of property rights of rightholders in the field of copyright and (or) related rights. No. 2415-VIII. (2018). *Law of Ukraine*. (as amended). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
- On protection against unfair competition. No. 236/96-BP. (1996). *Law of Ukraine*. (as amended). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-bp#Text>
- On protection of economic competition. No. 2210-III. (2001). *Law of Ukraine*. (as amended). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
- On Touring Events in Ukraine. No. 1115-IV. (2003). *Law of Ukraine*. (as amended). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-15#Text>
- Parkhomenko, I. (2023). The functioning of the music industry in modern Ukraine: from a concert to a unit of copyright. *Bulletin: Ukrainian Cultural Studies*, 12(1), 88-93.
- Poplavsky, M. M., & Trach, Yu. V. (2022). Digitalization of the music industry: trends and prospects. *Bulletin of the National Academy of Managers of Culture and Arts: Scientific Journal*, 2, 30-39.
- Statistical data of the music scene of Ukraine in 2024. (2024). Retrieved from <https://www.nuam.club/stat>
- Stepanenko, G. (2021). *The music industry of Ukraine and the conflict of interests that is destroying it*. Retrieved from <https://blog.liga.net/user/hstepanenko/article/41063>